

KIRJALLISUUDENTUTKIMUKSEN PERUSTEET I

Oulun yliopisto
Kuisma Korhonen
syksy 2011

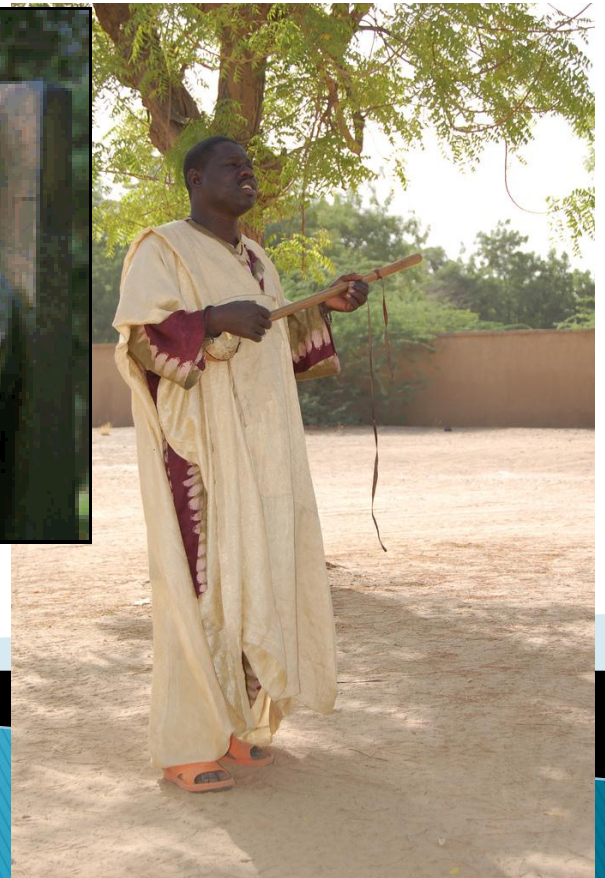
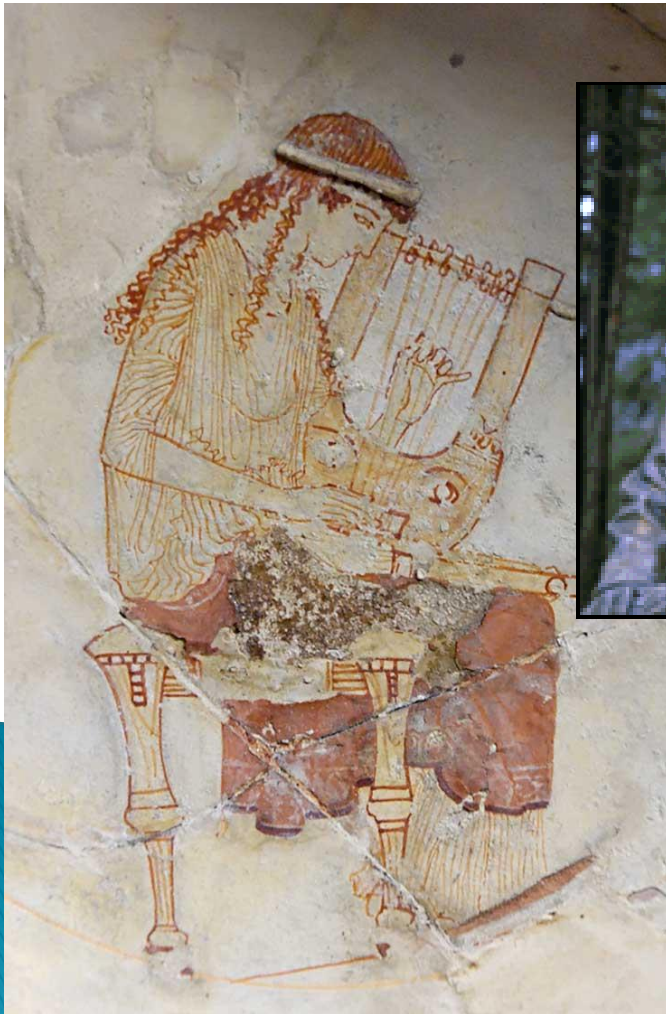
Miksi lukea kirjallisuutta?

- ▶ Ymmärtää maailmaa
- ▶ Osallistuu sukupolvien väliseen keskusteluun
- ▶ Hauskaa ja mielenkiintoista
- ▶ Kasvattaa kykyä ymmärtää luettua ja viittauksia
- ▶ Lukee samalla muitakin tieteitä
- ▶ Mielen leikkiä
- ▶ Oppisi uudelleen ihmettelemään
- ▶ Laajentaa sanavarastoa
- ▶ Pääsee välillä pois, vievät toisiin paikkoihin
- ▶ Oppii kulttuuria, historiaa, ajattelua
- ▶ Avartaa ajattelua

Sanojen synty?

- ▶ http://www.youtube.com/watch?v=azNzz_OyieQ&feature=related
- ▶ [The Evolution of Storytelling on Vimeo](#)

Kirjallisuus ennen kirjallisuutta I: Runonlaulu, suulliset kertomukset

Kirjallisuus ennen kirjallisuutta II:

- ▶ Kirjalliset kulttuurit:
- ▶ Egypti, Lähi-itä
- ▶ Antiikin Kreikka & Rooma
- ▶ Kiina, Intia, Japani
- ▶ Persia, arabikulttuurit
- ▶ Euroopan keskiaika

Esimoderni ”kirjallisuus”

- ▶ Suuret esimodernit kirjalliset kulttuurit tuntevat runouden, draaman, proosan lajeja – mutta eivät nykyisenkaltaista kirjallisuusinstituutiota
- ▶ Renessanssi (1400–1500 -luvut): kapitalismi, kirjapainotaidon kehitys, maailmankuvan murrokset
 - > kirjamarkkinoiden ja kirjallisen keskustelun kasvu
- ▶ Silti vielä 1600-luvulla ”kirjallisuutta” kaikki kirjoitettu (*belles lettres*)

Moderni ”kirjallisuus”

- ▶ Moderni ”kirjallisuuden” käsite vakiintuu 1700–1800 -lukujen vaihteessa
- ▶ Taustalla: liberalistinen kapitalismi, tekniset parannukset, maallistuminen, porvarillistuminen, lukutaidon leviäminen, nationalismin nousu
- ▶ Romaani nousee arvostetuksi lajiksi
- ▶ Romantiikka: kirjallisuus mielikuvituksen ja kansan hengen ilmentäjänä
- ▶ ”Nykyiskansain kirjallisuus” nousee 1800-luvun alussa yliopistollisen tutkimuksen kohteeksi

Moderni ”kirjallisuus” – mitä kuuluu? Mitä kt:n pitäisi tutkia?

- ▶ ”Kaunokirjallisuus”, ”taidekirjallisuus”
”korkeakirjallisuus”?
- ▶ Selviä tapauksia:
Runous (epiikka, lyriikka)
Draama
Fiktiivinen proosa (romaani, novelli)
- ▶ Entä esseistiikka? tunnustukset? kirjeet?
omaelämäkerta? viihdekirjallisuus?
historiankirjoitus? filosofia? muu ”literature in
potentia”? Elokuvakäsikirjoitukset? Sanoitukset?
Tietokonepelit? Mediatekstit? Kulttuuriset
diskurssit?

Kirjallisuuden essentialistiset määritelmät

- ▶ Essentia = olemus
- ▶ Romantiikka: tunteen ja mielikuvituksen alue
- ▶ Realismi: yhteiskunnallista tutkimusta
- ▶ Nationalismi: ”kansanhengen” ilmentymä
- ▶ 1900-l. venäläinen formalismi:
”kirjallisuudellisuus”, poikkeavuus arkikielestä
- ▶ Amerikkalainen uuskritiikki (1930–50 l.):
fiktiivisyys

Antiessentialistiset määritelmät

- ▶ ”Kirjallisuudella” ei pysyvää olemusta
- ▶ Institutionaalinen taideteoria: ”kirjallisuus” määrittyy kulloisenkin historiallisen kirjallisuusinstituution arvoista
- ▶ Eri kirjallisuuden lajeilla ”perheyhtäläisyys”
- ▶ Dekonstruktio: ”kirjallisuus” demokratian ja sananvapauden lailla (ja niihin oleellisesti liittyen) itseään haastava ja purkava käsite
- ▶ Kulttuurintutkimus: jaot ”korkean” ja ”matalan” tai ”kirjallisen” ja ”audiovisuaalisen” kulttuurin välillä keinotekoisia

Kohti ”kirjallisten kulttuurien” tutkimusta?

- ▶ Peter Widdowson: Literature (1999): Kirjallisuuden tutkimuksen kohde on laajentunut ”kirjallisuudesta” (literature) kohti ”kirjallista” (the literary)
- ▶ ”Literary studies”: oppialaa määrittelee pikemminkin tietyt teoriat ja lukemisen tavat kuin määrätty kohde
- ▶ Kaunokirjallisuus edelleen keskiössä kirjoitetun kielen ”ydinfysiikkana” – mutta kohteena voivat olla myös muut kirjoituksen ja kerronnan ilmiöt

Kirjallisuudentutkimuksen osa- alueet I:

Perinteinen jako:

- ▶ Kirjallisuuden teoria
 - ▶ Tekstianalyysi ja tulkinta
 - ▶ Kirjallisuushistoria
-

Kirjallisuudentutkimuksen osa-alueet II:

Kommunikaatiomalli (Roman Jakobson):

Lähettäjä → koodi
viesti → vastaanottaja
konteksti

Kielentutkimus,
kirjallisuuden teoria
ja metodologia

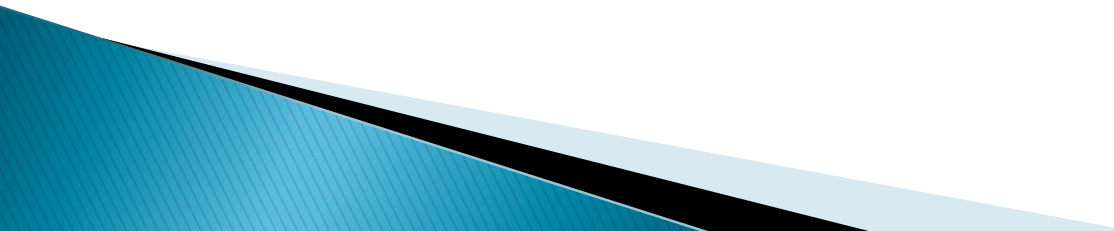
Tekijyys, kirjailijan
biografia,
teosten syntyprosessi

Tekstianalyysi
(lähiluku)

Lukija, yleisö,
vastaanotto

Ympäröivä yhteiskunta,
kulttuuri

Oppiaineet

- ▶ Antiikin kirjallisuus
 - ▶ Kansalliset oppiaineet: Kotimainen kirjallisuus, Nordisk litteratur, Venäjän kieli ja kirjallisuus, Pohjois–Amerikan kirjallisuus, jne.
 - ▶ Filologia–aineet
 - ▶ Yleinen kirjallisuustiede (allgemeine Litteraturwissenschaft, comparative literature)
 - ▶ Oulu: Kirjallisuus
-

Instituutiot

- ▶ SKS: Suomalaisen kirjallisuuden seura
 - ▶ KTS: Kirjallisuudentutkijoiden seura
 - ▶ ICLA: International Comparative Literature Association
 - ▶ MLA: Modern Literature Association
 - ▶ IAPL: International Association for Philosophy and Literature
-